

Algemene begraafplaats Jutphaas

GEMEENTE NIEUWEGEIN

Inventarisatierapport

HULSMAN & HULSMAN

Vrijheidslaan 20

2912 EB Nieuwerkerk a/d IJssel T: 0180 89 00 19

E: info@hulsmanenhulsm.nl

Algemene begraafplaats Jutphaas

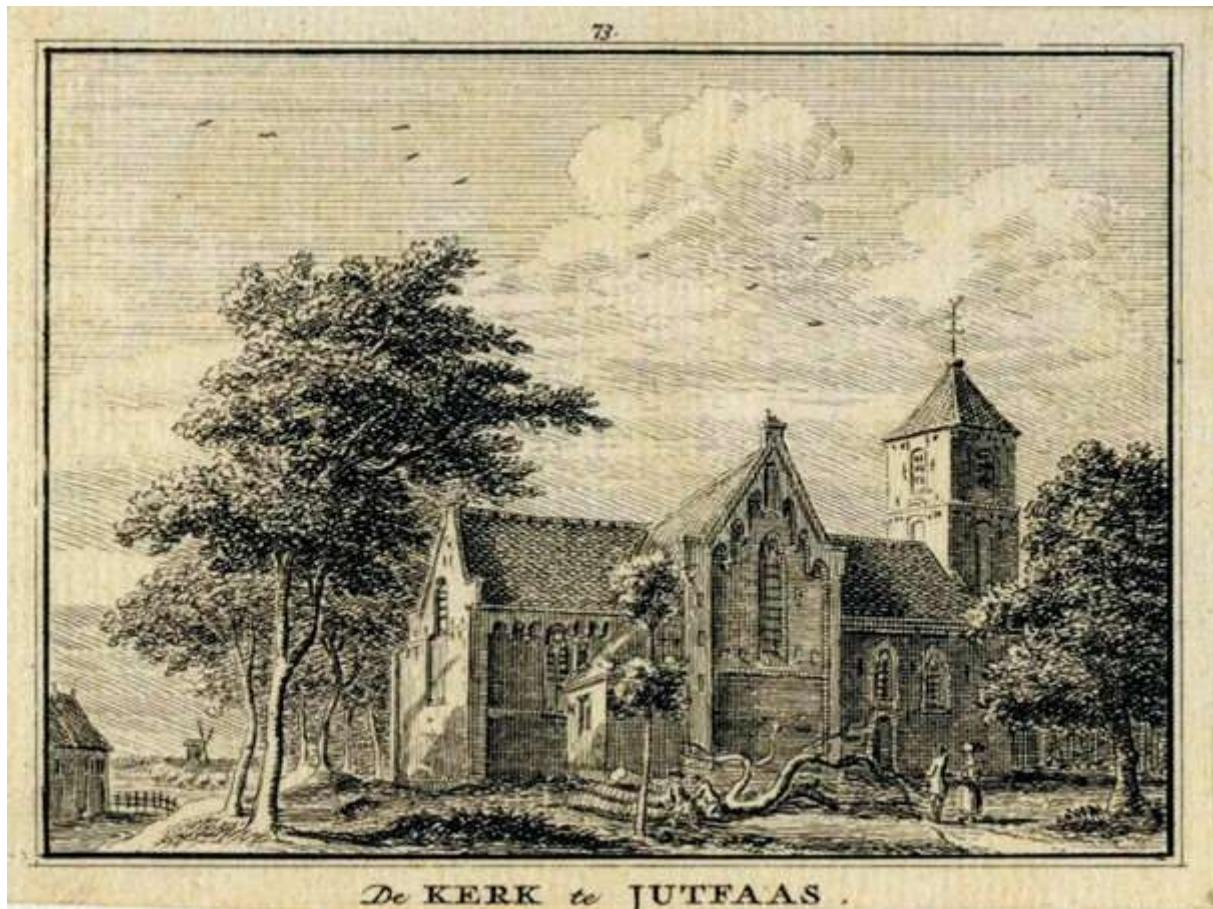
GEMEENTE NIEUWEGEIN

Inventarisatierapport

Inhoud

De inventarisatie	5
Dorpskern met kerk en begraafplaats 1820	14
Plattegrond begraafplaats 2011, met selectie	15
Toelichting op de selectie	16
Beschrijving geselecteerde objecten:	
- Ensembles	17
- zerken en tombes	24
- stèles	43
Lijst geselecteerde graftekens	45
Motivatie en samenvatting	46

De inventarisatie

GEZICHT OP DE NEDERLANDS HERVORMDE KERK TE JUTPHAAS UIT HET NOORDOOSTEN, 1740-1750. PRENT VAN H. SPILMAN NAAR JAN DE BEIJER CA 1745

De begraafplaats

Met een geschiedenis die gezien bodemvondsten teruggaat tot enkele eeuwen voor onze jaartelling, is de op een verhoging gelegen begraafplaats aan het Kerkveld te Jutphaas een van de oudste plekken van de gemeente Nieuwegein. De begraafplaats is vermoedelijk sinds de 9de of 10de eeuw in gebruik. Het was oorspronkelijk een hof om de kerk. Van de Middeleeuwse kerk getuigt alleen nog het waarschijnlijk 12de eeuwse baarhuisje, een restant van de kerk die in 1820 is afgebroken. Sinds 1829, toen het Hervormde kerkhof overging in handen van de gemeente Jutphaas, is het een algemene begraafplaats. Het cirkelvormige terrein ligt in de hoek tussen het Kerkveld, de Professor Doctor Claylaan en de Mondriaanlaan, in de bebouwde kom.

Een klein gedeelte (aan de kant van de Mondriaanlaan/Professor Dokter Claylaan) wordt nog omgeven door een sloot, die echter vanaf de begraafplaats niet zichtbaar is.

De inventarisatie

De hele begraafplaats is geïnventariseerd. Wat de selectie betreft richt deze zich op de monumenten tot circa 1950, met het accent op de oudste objecten

Totaalbeeld

Een dubbel vleugelhek tussen bakstenen pijlers vormt de toegang tot de begraafplaats. Op de pijlers bevindt zich rijke doodssym-

boliek: vlinder (symbool van de onsterfelijke ziel), gevleugelde zandloper (symboliseert de kortstondigheid van het leven), staartbijtende slang (symbool van de eeuwige kringloop), omgekeerde brandende fakkel (verwijst naar nieuw leven na de dood) en zeis (attribuut van Magere Hein, de grote maaier).

Langs de buitenrand van de begraafplaats bevindt zich een haag van haagbeuk, daar loopt ook een pad. De buitenste ring bestaat uit gazon met boomaanplant, hier zijn geen grafmonumenten meer, afgezien van enkele losliggende stenen. De binnenring wordt omzoomd door een haag van veldesdoorn en een pad. Vanaf het entreehek loopt een centraal pad omzoomd door lage buxushaagjes naar het midden van het terrein. Links van dit pad ligt het oudste deel, hier liggen voor het me-

HET OUDSTE DEEL VAN DE BEGRAAFPLAATS: VOOR HET MERENDEEL ZERKEN ZONDER TUSSENPADEN

rendeel zerken zonder tussenpaden. Rechts van dit centrale pad staan overwegend stèles met afgebakende grafruimtes in dub- bele rijen rug aan rug met paden ertussen en aan de uiteinden afgesloten door lage buxus- haagjes. Vanaf het midden van het terrein loopt een pad naar het baarhuisje, restant van de vroegere kerk. De kerk was georiënteerd, dat wil zeggen met koor en altaar gericht naar het oosten, naar de opgaande zon, naar Jeruzalem. Ook de graven op het kerkhof waren vanouds georiënteerd, de overledenen lagen met het hoofd naar het westen en de voeten naar het oosten zodat ze bij de wederopstanding Christus' komt in het oosten tegemoet konden zien. De meeste graven liggen hier precies andersom: hoofd naar het oosten en voeten naar het westen. Waarschijnlijk liggen veel oude stenen niet meer op hun oorspron- kelijke plek.

VEEL GROTE EN KLEINE ZERKEN, SOMS MET ALLEEN EEN FAMILIENAAM OF NUMMER

Ouderdom graftekens

Relatief veel grote en kleine zerken (ongeveer een derde van het totale aantal grafmonumenten) zijn alleen voorzien van een nummer of familienaam, geen jaartal. In sommige gevallen kan de ouderdom bij benadering worden afgeleid van de steen zelf of van an- dere informatie, in andere gevallen blijft het bij een schatting. De twee oudste graftekens die zijn aangetroffen dateren uit de 15de en 17de eeuw. Eén object dateert uit de 18de eeuw. Afkomstig uit de 19de eeuw zijn circa 70 stenen. Daaronder vallen ook de kleinere zerken die vaak alleen een nummer dragen. Al met al is 30% van de aanwezige grafstenen op deze begraafplaats ouder dan 1900. Uit de eerste helft van de 20ste eeuw dateert 25% van de monumenten, de overige 45% is van na 1950.

OP HET GEDEELTE BIJ HET BAARHUISJE OVERWEGEND STÈLES RUG AAN RUG GESCHIEDEN DOOR EVENWIJDIGE PADEN

STÈLES V.L.N.R.: ENKELVOUDIG MET BOOGVORMIGE TOP 1945, SYMMETRISCH MET BOOGVORMIGE TOP 1960 EN ASYMMETRISCH MET GETRAPTE TOPAFWERKING 1954

Typologie

Veel graftekens (43%) behoren tot het type zerk of tombe. Iets minder dan de helft hiervan (45%) valt onder grote zerk of tombe, de overige 55% bestaat uit kleine zerkjes - vier- kant, rechthoekig, ovaal en tegelvormig.

Circa 53% bestaat uit stèles, de meeste in de vorm van enkelvoudige of symmetrisch

opgebouwde objecten. Een minderheid heeft een asymmetrische opbouw.

Van het totale aantal graftekens valt circa 4% buiten de bovengenoemde types. Het betreft enkele ensembles met palen en stangen of pa- len en kettingen, een half dozijn hekwerken, een afgebroken zuil, en een klein kruis.

De meeste stèles hebben een toog- of boog- vormige topafwerking (circa 45%). Een rechte of getrapte topafwerking komt voor bij 28%. De overige stenen zijn voorzien van acroteria, een rechte, schuine of golfvormige topafwerking, of zijn ruw afgewerkt.

De meeste zerken hebben een rechthoekige of afgeschuinde randafwerking, andere een sum- mier geprofileerde randafwerking.

MATERIAAL EN TOPAFWERKING V.L.N.R.: HARDSTEEN MET ACROTERIA 1940, KUNSTSTEEN RECHT 1960, GRANIEET SCHUIN 1970, GRANIEET GOLFFORMIG 1992

Grafruimtes

Bijna 60% van de grafruimtes bij staande ste- nen is gevuld met grit, circa 19% is beplant en 21% verhard (stenen platen of tegels).

Materiaal

Meer dan de helft van de grafstenen bestaat uit hardsteen of Naamse steen (circa 57%), gevolgd door graniet (22%), marmer (11%) en kalksteen (6%). Daarnaast nog wat kunst- steen en baksteen. Ook combinaties van materialen (bijvoorbeeld hardsteen en graniet, hardsteen en marmer) komen voor. De hekwerken zijn van smeed- en gietijzer, ook de kettingen zijn van metaal, evenals de opgelegde belettering die hier en daar voor- komt

MATERIAAL EN TOPAFWERKING: KALKSTEEN RUW Z.J

STIJLKENMERKEN V.L.N.R.: GOTISCHE ZERK EN LETTERTYPE CA 1450, RENAISSANCE EN ROMEINS LETTERTYPE 1615 EN NEOCLASSICISME 1829 EN CA 1905

Stijl

De zerk van Proeys (ca 1450) is qua vormgeving en lettertype gotisch, die van Malapert heeft stijlkenmerken van de Renaissance en een romeins lettertype (1615). Datzelfde lettertype vinden we op de zerk van P.J.S. van Eupen (1804).

Neoclassicistisch zijn de afgebroken zuil (Rijnhuizen ca 1905) en het reliëf met rouwvaas op de steen van Schalijs (1829).

Tekens en motieven

Het merendeel van de tekens en motieven is verheven aangebracht in een gebouchardeerd vlak (circa 55%). De meeste overige zijn verzonken aangebracht. Daarnaast is een kleine hoeveelheid opgelegde metalen tekens en motieven aangetroffen.

Tekstvlakken

Het grootste deel van de tekstvlakken is rechthoekig. Bij de zerken treffen wij meer

variatie aan dan bij de stèles. Een enkel tekstvlak heeft een getrapte top, geregeld komen uitgespaarde kwartrondjes in de hoeken

voor en ook wel afgeschuinde hoeken of een halfronde uitsparing centraal bovenaan. Soms worden de uitsparingen gecombineerd met een getoogde boven- en onderkant. Enkele malen is een decoratief motief in de hoeken aangebracht. Andere tekstvlakken zijn wat rijker gedecoreerd, met rondingen en een gedecoreerde accoladevorm of gevarieerde boogvormen rond een vlak met bijbeltekst.

Ook gevarieerde boogvormen met een deco- ratieve top van voluten komen enkele malen voor. Eenmaal is een marmeren plaquette aangetroffen met de geboorte- en sterfdata van een echtpaar, omringd door een lauwer- krans met strik.

TEKSTVLAKKEN OP DE ZERKEN MET BOOG- EN TRAPVORMEN, DECORATIEVE MOTIEVEN IN DE HOEKEN, VOLUUT- EN ACCOLADE- VORMEN, EN OMGEVEN DOOR EEN LAUWERKRANS MET STRIK

IK WEET WAAR GIJ WOONT

REVERENDUS

INDEN JAERE

DE DOOD IS VERSLONDEN

volg den vlinder

Jan van der Roest

GRAFISCHE VORMGEVING VAN LINKS NAAR RECHTS EN VAN BOVEN NAAR BENEDEN: KAPITALEN ZONDER SCHREEF VERHEVEN, KAPITALEN ZONDER SCHREEF CURSIEF, KAPITALEN MET SCHREEF VERZONKEN, ONDERKAST CURSIEF, ROMEINSE EN GOTISCHE BELETTERING

Grafische vormgeving

De stenen zonder inscriptie buiten beschouwing gelaten, komen kapitalen zonder schreef het meeste voor: 56%, kapitalen met schreef volgen met 32%. In enkele gevallen komt een combinatie voor van kapitalen en onderkast, een handvol inscripties zijn alleen in onderkast belettering uitgevoerd. Daarnaast komen gotische en romeinse belettering voor. Vooral bij de oudste monumenten zijn de lettertekens niet ingekleurd. Latere inscripties zijn vaak gezwart, gewit, en in mindere mate verzilverd, verguld, blauw of roodbruin afgewerkt.

Teksten

Behalve de gebruikelijke aanhef 'Hier rust' komen vrij veel voor: 'Grafkelder van', 'Ingang der kelder van', 'Familiegraf van' of 'Rustplaats van'. Eenmaal is het Latijnse 'Hic jacet' (Hier ligt begraven) aangetroffen, op de zerk van Barthold de Geer en Jacoba G. van Vianen uit 1803.

Ook in het Nederlands komt deze tekst voor, en wel op de zerk van Nicolas Malapert uit 1615: 'Hier licht begraven', maar ook op stèles uit 1953 en 1972. Vrij veel zerken vermelden alleen de familienaam of - vooral bij de kleine zerken - alleen een nummer.

Bij meer recente stenen ontbreekt een aanhef redelijk vaak, ook treffen we geregeld aan: 'Ter gedachtenis' of 'Ter herinnering'.

Religieuze teksten

Op circa 28% van de stenen komt een verwijzing voor naar of een citaat uit de Bijbel, Psalmen of Gezangen. De meeste aanhalingen komen uit de Psalmen, gevolgd door 1 Corinthiërs en Romeinen.

Daarnaast worden teksten aangehaald uit 2 Samuel en Micha (Oude Testament), Mat-

thëus, Marcus en Johannes, Romeinen en Openbaringen (Nieuwe Testament). Verder enkele uit de Gezangen.

Op het oorlogsmonument is een regel uit het Wilhelmus aangebracht: 'Mijn schildt ende betrouwen/ sijn ghy o Godt mijn Heer', (1945).

Op de enige 15de eeuwse steen staat: '... bidt Got voir die zielen/ O berust eeuge vader ontfermt onser

Ook meer algemene christelijke teksten komen voor, zoals

- 'Totdat Jezus wederkomt
- 'God echter bewijst zijn liefde jegens ons'
- 'Ik weet waar gij woont'
- 'Mijne hoop die is op U'.

Overige teksten

Sommige teksten vermelden iets over de overledene(n):

- 'echteliëden' (1775)
- 'in den ouderdom van 72 jaren' (1851)
- 'pleegvader' en 'pleegmoeder' (1912 en 1924)
- 'Rust zacht lieve/ speelkameraad' (1943)
- 'Haar leven was dienen,/ haar heengaan was vrede' (1946)
- 'Zij zijn nu samen' (1968)
- 'Jouw lach geeft ons/ kracht en steun' (1993)
- 'Voor altijd in ons hart' (2003).

Verzen

Drie verzen zijn aangetroffen:

- 'Deez grafzerk/ moet het stof bedekken/ dat Jezus eens/ weer op zal wekken' (1851)
- 'Geen dorre cel trekke 't weenend oog,/ het volg den vlinder naar omhoog' (1887)
- 'Es ist bestimmt in Gottes Rat,/ Dasz man vom Liebsten was man/ hat musz scheiden' (1940).

- BOVEN: HUIS PLETTENBURG, GRAVURE VAN H. SPILMAN NAAR EEN TEKENING VAN J. DE BEIJER ROND 1745
 ONDER: GEZICHT OP DE VOOR- EN ZIJGEVEL VAN HET KASTEEL RIJNHUIZEN, PRENT VAN J. VAN VIANEN NAAR EEN TEKENING VAN C. SPECHT ROND 1698

Aanduidingen namen woonhuizen

Op een aantal grafstenen is de naam van een kasteel of herenhuis vermeld, een verwijzing naar de kastelen en buitenplaatsen rond Jutphaas. Op een paar stenen staat alleen de naam van zo'n huis: Rijnhuizen, Stormerdijk. Op andere stenen is de combinatie van familie en huis vermeld, bijvoorbeeld: De Geer van Oudegein, of valt anderszins uit de inscriptie op te maken dat het om een familie gaat die in het bezit was van een buitenplaats:

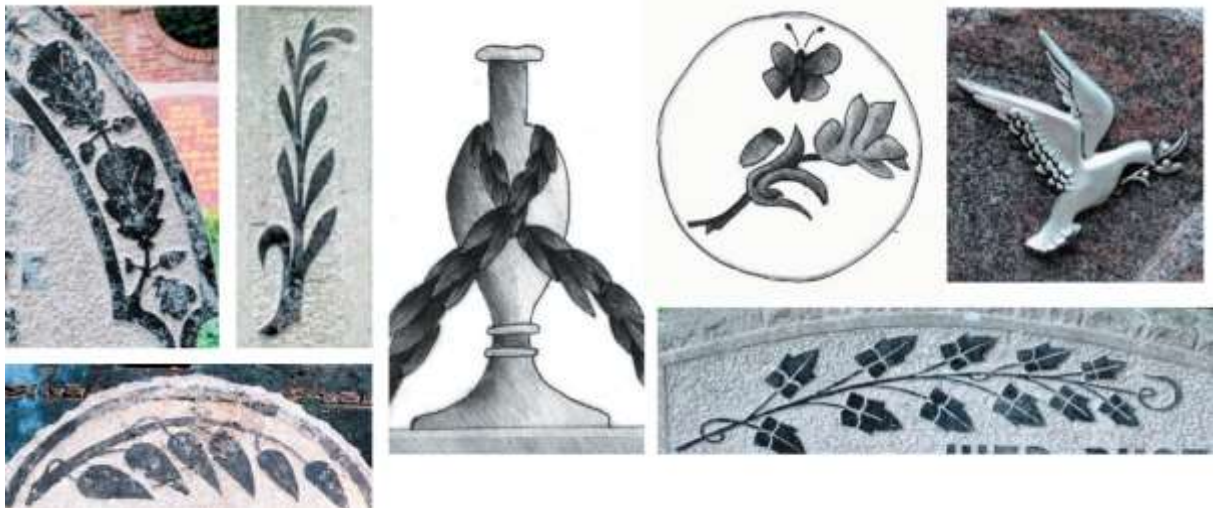

Adriaan de Waal van Vronesteyn, Nicolas Malapert Heer van Plettenburg. Tenslotte meer recent: 'eigenaar van kasteel Oudegein (jhr L.E. Geer van Oudegein 1985).

Functie- en beroepsaanduiding

De volgende functie- of beroepsaanduidingen zijn op de aanwezige grafstenen aangetroffen:

- aartspriester (P.J. Simons van Eupen 1804)
- priester (A. Noey 1806)
- priester (G. Verhofstadt 1810)
- burgemeester van Jutphaas (I. Schalijs 1822)
- predikant (J.F. Niermeyer 1838)
- burgemeester van Jutphaas (G. van Dorssen 1853)
- med. doctor, heel- en verloskundige (G.J. Teljer 1880)
- predikant (H.B. Noorda 1887)
- arts te Jutphaas (E.J. Idenburg 1903)
- militair dierenarts (J. van Dorssen 1945)
- veldwachter te Jutphaas (D. Jacobs 1947)
- arts (J. van der Lugt 1957)
- predikant der Ned. Herv. Kerk (G.J. Geurtsen 1979)
- burgemeester van Vreeswijk (L.E. de Geer van Oudegein 1985).

SYMBOLIEK VAN LINKS NAAR RECHTS EN VAN BOVEN NAAR BENEDEN: EIKENBLAD 1942, PALMTAK 1944, OLIJFTAK 1923, URN MET LAUWERGUIRLANDE 1829, VLINDER EN BLOEM 1887, DUIF MET OLIJFTAK 1966 EN WIJNRANK 1942

Figuratieve motieven/symboliek

Circa 23% van de graftekens is voorzien van een figuratief motief of symboliek. De palmtak (symbool voor de overwinning op de dood) is hierbij dominant. Meestal als enkele tak, soms als dubbele palmtak. Een paar keer is een olijftak gesignaleerd, symbool van vrede en gerechtigheid (o.a. van Leeuwende Vor 1923 en De Groot Wz z.j.)

Ook een lauwerkrans- en guirlande komt voor (Mijnlieff 1896, Schaly 1829). De krans staat symbool voor de eeuwige kringloop, de lauwertak verwijst naar onvergankelijkheid en eeuwig leven.

Op de stèle van Smit-Buddingh (1911) komt eikenblad voor, symbool van kracht en onsterfelijkheid en op de stèle van Barneveld-De Boer (1942) een wijnrank, die symbool staat voor het Avondmaal en de vergeving van zonden

Daarnaast komen enkele afbeeldingen van bloemen voor, o.a. gebroken roos, gestileerde lelie en orchidee. De bloem is het symbool van de ziel. Zoals de bloem het hart opent

naar het zonlicht, zo opent de mens zijn ziel voor God. Een geknakte bloem staat voor een jong of te vroeg afgebroken leven.

Een kruis (o.a. oorlogsgraf 1945, Geurtsen 1979) en een vijfpuntige ster (o.a. Van Dorsen 1853 en Kersbergen 1902) zijn een paar keer aangetroffen. Het kruis is het bij uitstek christelijke symbool, het teken van het einde van het aardse leven. De vijfpuntige ster verwijst naar Christus en naar de hemel.

Dan zijn er nog symbolen die eenmalig voorkomen: op de zerk van Noorda (1887) een vlinder die de onsterfelijke ziel symboliseert, op de stèle van Sloot (1966) een duif met olijftak, die verwijst naar de ziel op weg naar de vrede van God, op de zerk van Schaly/Wonder (1829) een rouwvaas als symbool van dood en vergankelijkheid, maar omhangen met een lauwerguirlande die verwijst naar eeuwig leven.

Verder een zandloper en schedel met gekruiste beenderen, aanduiding van de kortstondigheid en vergankelijkheid van het leven en een boekrol die het woord van God representeert op de zerk van Malapert (1615).

SYMBOLIEK V.L.N.R.: DOODSKOP MET BOEKROL, ZANDLOPER BEIDE 1615, GESTILEERDE LELIE 1958, KRUIS 1979 EN GEBROKEN ROOS 1999

DECORATIEVE MOTIEVEN: BLADMOTIEVEN BOVEN CIRCA 1450, 1941, 1902, EN LINKSONDER 1853; LINTEN 1615, 1896; LEESTEKENS 1891, 1896 EN UITERST RECHTS LIJN-, FRIJN- EN BOUCHARDEERWERK 1902

Decoratieve motieven

Ongeveer 7% van de graftekens is voorzien van decoratieve motieven, in de vorm van bloem- of bladmotieven (o.a. Proeys ca 1450, Van Dorssen 1853, Kruijt 1941), leestekens (o.a. Berghege 1891), (tekst)linten (Malapert 1615 en Mijnlief 1896), geometrische motieven, lijn-, frijn- en bouchardeerwerk en overige motieven (o.a. Kersbergen 1902).

Heraldiek

Familiewapens zijn op drie zerken aangetroffen. Behalve op een verder onleesbaar (deel) van een vroeg 17de eeuwse steen, op de zerken van Proeys (ca 1450) en Malapert (1615).

Accessoires

Twee vazen met diverse bloemen, bladeren en vruchten zijn aangetroffen bij het ensemble van hekwerken en zerken van G. van den Broeke en Albarda. Verder nog een viertal eenvoudige grafvazen en een zelfde aantal bloemhouders.

Op de zerk van D. de Vor Hz (z.j.) ligt een eikelkrans. Tenslotte is tweemaal een open-

geslagen boek aangetroffen.

Historische personen

Een groot aantal van de geselecteerde stenen bedekt de graven (of heeft de graven bedekt) van personen die historische betekenis hebben gehad voor Jutphaas. Dat kan ook het geval zijn voor andere begravenen, van wie de grafbedekking geen aanleiding geeft tot behoud. Een en ander ter beoordeling van de gemeente.

Oorlogsgraf

Op de begraafplaats staat een monument voor oorlogsslachtoffers. Dit is in de selectie opgenomen.

ACCESSOIRES EN WAPENS V.L.N.R.: EIKELKRANS, VAAS MET BLOEMEN, BLADEREN EN VRUCHTEN, EN WAPENS

DORPSKERN MET KERK EN BEGRAAFPLAATS 1820

PLATTEGROND BEGRAAFPLAATS KERKVELD 2011, MET SELECTIE

- GESELECTEERDE OBJECTEN:
- _ ZERKEN VAN VOOR 1820 OP HET OOSTEN GEORIENTEERD
 - _ 19E EEUW OVERIG
 - _ 20STE EEUW
 - _ WERKSTUKKEN

Toelichting op de beschrijving van de selectie

Datering

De datering is - indien op de grafsteen vermeld - doorgaans die van de eerst begravene. In het geval van Proeys is als datering aangehouden het jaar van de vervaardiging. Sommige sluitstenen voor grafkelders of familiegraven dragen een jaartal dat verwijst naar de uitgifte van het graf, dan is die datering aangehouden.

Bij ongedateerde stenen met familienaam is zo mogelijk uit informatie van elders afgeleid in welk jaar de eerste bijzetting vermoedelijk heeft plaats gehad of in welk jaar het graf is uitgegeven.

Bij genummerde stenen waarop zowel de datering als de naam ontbreekt, is aan de hand van de notatie van de cijfers en letters een globale schatting gemaakt.

Nader archiefonderzoek levert mogelijk exacte informatie op.

Tenaamstelling

Indien op de grafsteen vermeld of van informatie van elders kon worden afgeleid, is als tenaamstelling aangehouden de naam van de eerst begravene of de familienaam.

Waar op de steen alleen de naam van een herenhuis of kasteel is vermeld, is deze naam aangehouden.

Indien van toepassing, bijvoorbeeld bij een persoon van historisch belang, zijn ook datering en tenaamstelling van een of meer later overledenen vermeld

Beschrijving

De geselecteerde objecten zijn onderverdeeld in een aantal hoofdtypen (ensembles met hekwerken of twee of meer grafuimtes/

monumenten, zerken en tombes, stèles).

Daarbinnen zijn ze waar mogelijk gerangschikt op anciënniteit. Waar een jaartal ontbreekt, is aan de hand van uiterlijke kenmerken en informatie van elders een schatting gemaakt.

Tijdsperiode

De beschreven objecten lopen qua ouderdom uiteen van de 15de eeuw tot 1945.

Waardering

De waardering van de graftekens is gebaseerd op criteria van kunsthistorische, funerairhistorische, religieushistorische en (cultuur)historische aard. Welke criteria van toepassing zijn, wordt in de beschrijving per object aangegeven. Daarbij is in het bijzonder gelet op het historische gedeelte, wat zeer kenmerkend is voor deze begraafplaats. Hier bevinden zich de oudste monumenten waaronder enkele die verwijzen naar de adellijke families met hun buitenplaatsen en herenhuisen rond Jutphaas.

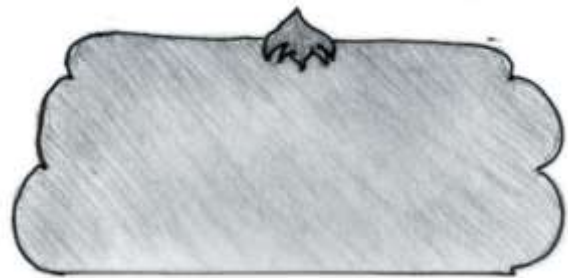
Sommige monumenten verkeren in slechte staat, maar zijn toch opgenomen vanwege de locatie en de samenhang met andere objecten uit dezelfde periode.

De meeste kleine vierkante of langwerpige zerken of graftegels zijn 19de eeuws. Degene die alleen zijn voorzien van een nummer, terwijl naam en datering ontbreken, zijn opgenomen vanwege de locatie in het centrum van het historische gedeelte.

Achterin het rapport is een samenvatting opgenomen met een nadere toelichting op de selectie.

Beschrijving van de geselecteerde objecten

Ensembles

Grafnummer: E1 en 14

Datering: z.j. (vermoedelijk 1834 / 1869)

Tenaamstelling: P. van den Broeke

Materiaal: hardsteen, ijzer, baksteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Decoratieve motieven: fraai gevormd tekstvlak met rondingen, accoladevorm en bladmotief

Tekst: grafkelder/ van

Overige bijzonderheden: combinatie van door een eenvoudig hekwerk met dubbel draaihek omgeven grafruimte gevuld met grind, met daarbuiten een zerk op roef; het keldergraf dateert vermoedelijk uit het tweede kwart van de 19de eeuw, toen families die een graf in de kerk bezaten ter compensatie een graf(kelder) op het kerkhof kregen

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als voorbeeld van een 19de eeuws familie-ensemble van hekwerk en zerk op roef; tevens

van belang vanwege het decoratieve tekstvlak en de mooie handgehakte belettering; tevens als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Pieter van den Broeke, wiens naam is vermeld op de zerk die voor het hekwerk ligt, overleed in 1869; het is waarschijnlijk dat in de grafkelder zijn eerder overleden kinderen zijn bijgezet, als eerste in 1834

Grafnummer: E2

Datering: vermoedelijk kort na 1853¹

Tenaamstelling: erven G. van Dorssen

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven en deels gezwart

Teksten: Grafkelder/ van de erven/ van/ Gijsbertus van Dorssen/ in leven/ burgemeester/ van Jutphaas

Figuratieve motieven/symboliek: ster

Decoratieve motieven: bladmotieven (top stèle), sierlijke hoekoplossing tekstvlak en fraai lijn-, frijn- en bouchardeerwerk

Overige bijzonderheden: stèle genummerd 163; in de grafruimte ook een stèle uit 1945 van kleinzoon Johan, militair dierenarts

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als familie-ensemble met graftekens uit het midden van de 19de eeuw en het midden van de 20ste eeuw; vanwege de bijzonder fraai gedetailleerde 19de eeuwse stèle (met ster, bladmotieven en andere decoratieve motieven); tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Historisch: mogelijk van historisch belang vanwege de verdiensten van burgemeester G. van Dorssen

Gijsbertus van Dorssen (geb 1796) overleed in 1853, zijn vrouw Rixtje S. Noordhoff in 1856; van de 13 kinderen waren er toen nog 8 in leven.

De stèle uit 1945 is voor Johan van Dorssen (1867-1945), hij was de kleinzoon van Gijsbertus, de zoon van Poppe (1827-1876)

Grafnummer: F42

Datering: z.j. (vermoedelijk 1873)

Tenaamstelling: J. Cockuijt

Materiaal: hardsteen, smeed- en gietijzer

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Decoratieve motieven: pijlers hekwerk met piramidevormige beëindiging; spijlen bekroond met bolvorm en voorzien van ruitvormige en drie- hoekvormige decoraties ter hoogte van de regels
Overige bijzonderheden: zerk op roef omgeven door hekwerk

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als 19de eeuwse familiegraf in de vorm van een ensemble van tombe met hekwerk; alsmede vanwege de bijzondere vormgeving van de hek- pijlers; tevens als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

¹ Jacobus Cockuijt was getrouwd met Maria Elisabeth Kelk. Als eerste zal in dit graf een kind zijn begraven, in 1873. Jacobus zelf overleed in 1892

Grafnummer: F51 en F50

Datering: z.j. (vermoedelijk 1898) / 1951

Tenaamstelling: G. van den Broeke & J. Albarda / Horatius Albarda

Materiaal: hardsteen, smeed- en gietijzer, baksteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Figuratieve motieven/symboliek: bloem, blad en vrucht (vazen)

Decoratieve motieven: Franse lelie-motieven, getordeerde spijlen en andere decoratieve motieven in het oudste hekwerk; lijnwerk (zerk 1951)

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van regionaal belang als 19de eeuws familie-ensemble in de vorm van twee hekwerken en twee zerken; tevens vanwege de fraaie bekroning van de hoofdpijlers, en de getordeerde spijlen met fraaie bekroning bij het oudste hekwerk, vanwege de twee vazen gevuld met bloemen, blad en vruchten; tevens als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Guillaume van den Broeke overleed in 1898, was getrouwd met Anna J. Roelvink, die in 1907 overleed; Jan Albarda was griffier bij kantongerecht Wijk bij Duurstede en Apeldoorn, hij overleed in 1939, zijn vrouw P.A.F.A. van den Broeke overleed in 1934; Horatius Albarda overleed in 1951, hij was lid van de raad van justitie in Semarang

Grafnummer: D54

Datering: 1902

Tenaamstelling: G. Kersbergen

Materiaal: hardsteen, smeed- en gietijzer, baksteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Teksten: 'Mijne hoop die is op U' / Psalm 39: 8b

Figuratieve motieven/symboliek: gekruiste palmtakken, ster

Decoratieve motieven: kwart- en halfronde boogvormen en andere siervormen in de hoeken van de tekstvlakken; pijlers hekwerk met beëindiging in de vorm van een Franse lelie

Overige bijzonderheden: de zerk is genummerd 227-228

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:

van gemeentelijk belang als door hekwerk omgeven tombe, compleet met gevarieerde decoratieve motieven, symboliek in de vorm van een ster en gekruiste palmtakken, en een bijbeltekst; tevens als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Grafnummer: F48

Datering: z.j. (vermoedelijk 1902)

Tenaamstelling: Rijnhuizen

Materiaal: marmer, hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Teksten: Cor. XIII: vers 8 (sokkel zuil)

Figuratieve motieven/symboliek: afgebroken zuil

Waardering

Kunsthistorisch: van gemeentelijk belang vanwege de neoclassicistische afgebroken zuil

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: gemeentelijk en provinciaal belang als ensemble van zerk en afgebroken zuil, vanwege de verwijzing naar de bewoners van kasteel Rijnhuizen en vanwege de bijbeltekst op de sokkel van de zuil; tevens als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Van 1655 tot halverwege de 20ste eeuw is het kasteel Rijnhuizen in het bezit geweest van het geslacht De Geer. Gezien de uitvoering van de zerk en de van data voorziene sokkel van de zuil (14 Oct. 1890/ 14 Oct. 1905) moet dit ensemble uit het begin van de 20ste eeuw dateren. De eerste datum op de sokkel van de zuil (14 Oct. 1890) is de trouwdatum van Ada Mathilda de Geer van Rijnhuizen (1857-1943) met Gijsbert Carel Duco van Hardenbroek van Lockhorst. Waar de beide data precies naar verwijzen is niet duidelijk. Gijsbert overleed in 1902, Ada in 1943. Op de begraafplaats ligt nog een oudere rechthoekige sluitsteen van een grafkelder van Rijnhuizen waar eerdere overledenen van het geslacht De Geer zijn bijgezet

Grafnummer: A1-4

Datering: 1945

Tenaamstelling: oorlogsgraf

Materiaal: baksteen, hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen zonder schreef, verzonken, verguld

Teksten: Mijn schildt ende betrouwen/ sijt Ghij o Godt mijn Heer/ 7 mei 1945

Figuratieve motieven/symboliek: kruis

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van nationaal belang als eregraf met monument voor slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog

Op 7 mei 1945, twee dagen na de capitulatie, werden vijf verzetsmensen gefusilleerd. In dit graf zijn begraven Th. Hanselaar, A. Kros, W. Spies en J. Streefkerk. Het vijfde slachtoffer, Frans Luiten, is op de katholieke begraafplaats bijgezet. Daarnaast ligt er een steen in de grafruimte met de naam van J.J.H. van Ee, deze verzetman werd naar Duitsland gedeporteerd en kwam in november 1944 om het leven

Zerken/tombes

Grafnummer: F52

Datering: 14 .. (ca 1450) / ca 1562

Tenaamstelling: J. Proeys (De Wael van Vronestein)

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: gotische minuskels

Teksten: Hier leget begraven Jacob Proeys/ en joncfrouwe Heylwijch van Steenre sijn wijf en Jacob Proeys sterf int jaer ons Heeren MCCCC ... en/ opte ... dach van ... / en joncfrouwe Heylwich sterf int jaer ons Heere MCCCC ... opte ... dach van ... bidt got voor die zielen (randschrift); Adriaan de Waal/ van Vronesteyn (tekstlint boven); bermhertige vader/ ontfermt onzer (tekstlint onder)

Decoratieve motieven: randschrift, tekstlinten

Heraldiek: wapen (midden) en acht kwartieren (rand)

Overige bijzonderheden: heeft in de kerk gelegen, is naar het oosten gericht

Waardering

Kunst-, funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:

van landelijk belang als fraai gedecoreerde 15de eeuwse gotische grafzerk met heraldiek, met tekstlinten en gotisch randschrift, vanwege de teksten die verwijzen naar het christelijk geloof; voorts vanwege de geschiedenis van de zerk en de relatie met het Huis Vronestein en tevens als een van de oudste onderdelen van deze begraafplaats

Jacob Proeys gaf in het midden van de 15de eeuw opdracht voor het maken van de sluitsteen om er in het koor van de Minrebroederkerk te Utrecht de grafkelder van zijn voorouders mee te bedekken. Proeys noch zijn vrouw zijn daar begraven. In 1562 dekt de steen de grafkelder van het geslacht De Wael van Vronestein in de genoemde kerk. De steen verhuisde naar de Buurkerk, waar De Wael een grafkelder had laten bouwen. Een nazaat liet de steen ingraven op het Janskerkhof rond 1581, om die te beschermen tegen de beeldenstorm. Na 1642 liet een volgende nazaat de steen overbrengen naar een grafkelder in het koor van de kerk in Jutphaas. Na afbraak van de kerk in 1820 bleef de steen op de grafkelder liggen

TEKENING VAN J.J. DE GEER VAN RINHUIZEN 1880

Grafnummer: F49

Datering: 1615

Tenaamstelling: N. Malapert

Materiaal: hardsteen (Namense steen)

Grafische vormgeving: romeinse kapitalen met schreef, verheven

Teksten: Hier licht begraven/ Nicolas Malapert Heer van Plettenburg/ ende Jutfaes die starff/ in den jaere van 1615 op den 6 November

Figuratieve motieven/symboliek: zandloper, doodshoofd met beenderen en boekrol

Decoratieve motieven: bladmotieven; draperieën

Heraldiek: wapen (centraal) met vier kwartieren (hoeken)

Overige bijzonderheden: waarschijnlijk afkomstig uit de kerk, is naar het oosten gericht

Waardering

Kunst-, funerair- en cultuurhistorisch: van landelijk belang als 17de eeuwse zerk met renaissancekenmerken, randschrift in romeinse kapitalen en heraldiek, voorts met zandloper, doodshoofd met beenderen en boekrol, en diverse decoratieve motieven; tevens als een van de oudste onderdelen van deze begraafplaats

Nicolas Malapert kocht in 1596 het huis Plettenburg en in 1608 de heerlijkheid Jutphaas

Grafnummer: ongenummerd

Datering: 16 .

Tenaamstelling: onleesbaar

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving:

Teksten: Hier legt begraven/ ...

Heraldiek: familiewapen

Overige bijzonderheden: de steen is gebroken, was waarschijnlijk deel van een groter geheel; heeft mogelijk in de kerk gelegen

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als een van de oudste onderdelen van deze begraafplaats

Grafnummer: F5

Datering: 1775

Tenaamstelling: C. Schalij / E. de Waal

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Tekst: De ingang van de kelder/ van/ Cornelis Schalij en Elisabeth de Waal / echtelieden Ao 1775

Overige bijzonderheden: genummerd No 93 en No 94; heeft waarschijnlijk in de kerk gelegen, is naar het oosten gericht

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als 18de eeuwse grafsteen die de ingang van een grafkelder aanduidt, met de namen van het echtpaar en het jaar dat de grafkelder is uitgegeven - vermoedelijk in de kerk; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Cornelis Schalij was schout. Schalij en De Waal zijn in 1760 getrouwd, De Waal overleed in 1818, haar echtgenoot was haar voorgaand (wanneer is onbekend).

Grafnummer: K1

Datering: 1803

Tenaamstelling: B. de Geer / J.G.B. van Vianen

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: 1803/ Grafkelder van/ Barthold de Geer/ en/ Jacoba Gijsberta/ Beatrix van Vianen/ Echtelieden

Overige bijzonderheden: de steen heeft mogelijk in de kerk gelegen, is naar het oosten gericht

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als vroeg 19de eeuwse sluitsteen voor een grafkelder, die mogelijk in de kerk heeft gelegen, compleet met het jaar dat de grafkelder is uitgegeven en de namen van het echtpaar; tevens van belang als een van de oudere objecten van deze begraafplaats

Historisch: van provinciaal belang vanwege Barthold de Geer als eigenaar van diverse buitenplaatsen en heerlijkheden rond Jutphaas en van de ridderhofstad Plettenburg

Barthold de Geer, heer van Jutphaas, kocht in 1785 de hofstede De Geer, ruim twintig jaar later kocht hij samen met Isaac Schalij de heerlijkheden het Over- en het Nedereind van Jutphaas en de ridderhofstad Plettenburg uit de nalatenschap van Pieter de Malapert. Jacoba G.B. van Vianen overleed in 1835, Barthold de Geer in 1838; mogelijk hier ook bijgezet diverse nazaten

Grafnummer: F26

Datering: 1804

Tenaamstelling: P.J. Simon(s) van Eupen

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: romeinse kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: Hic jacet/ Plm Revdus AC Ampli
/Dns/ Petrus Joannes Simons van Eupen/ S. Th.
Licentiatuſ cans. grads/ et poenits eccl. cathedr.
Antverp./ et ejusdem districtus/ archi. presbyter/
librorum censor/ obiit 14 Maji 1804/ R.I.P./
Huic adpositus est/ adm. Reverendus Dominus/
Alexander Noey/ hujus Ra. Ca. Communitatis
Pastor/ obiit anno aetatis 71o/ die 9 Augusti 1806/
R.I.P

Huic adpositus est/ Adm reverendus Dominus/
Gerhardus Verhofstadt/ Hujus Ra Ca Communi-
tatis pastor/ obiit anno aetatis 48/ die 4 Octobris
1810./ R.I.P

Overige bijzonderheden: de steen is genum-
merd No 120; mogelijk afkomstig uit de kerk, is
naar het oosten gericht

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:
landelijk belang vanwege de betekenis van Van
Eupen, voorts als vroeg 19de eeuwse grafsteen op
het graf van drie geestelijken, vanwege de
Latijnse teksten in fraaie romeinse belettering;
tevens van belang als een van de oudere objecten
van deze begraafplaats

Petrus Johannes Simon van Eupen, kanunnik te Ant-
werpen, was een invloedrijke pausgezinde
geestelijke, die strijd voerde tegen de
hervormingen van Jozef II. Hij speelde een
actieve rol in de totstandkoming van de Verenigde
Nederlandse Staten in 1790

Grafnummer: F1

Datering: z.j. (vermoedelijk 1816)²

Tenaamstelling: Gerrit Schaly

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: Grafkelder/ van/ Gerrit Schaly

Overige bijzonderheden: waarschijnlijk afkomstig uit de kerk, is naar het oosten gericht

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als deksteen voor een grafkelder uit vermoedelijk het eerste kwart van de 19de eeuw; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Historisch: mogelijk van regionaal belang vanwege Gerrit als telg van de invloedrijke familie Schaly en eigenaar van het buiten De Bongenaar

¹ op de ingemeten plattegrond ligt de zerk genummerd 89 op F1, met in het verlengde daarvan de steen van Gerrit Schaly met inscriptie, maar zonder nummer
² waarschijnlijk dekte deze steen de grafkelder van Gerrit Schaly (1769-1855) die overleed in 1855 op 86-jarige leeftijd, zijn tweede vrouw Aletta de Horn met wie hij in 1808 trouwde, overleed 1853; een in 1816 overleden dochter is mogelijk als eerste bijgezet; Gerrit was eerder getrouwd geweest met Elisabeth Voorsteeg. Hij werd in 1822 eigenaar van buitenplaats De Bongenaar

Grafnummer: F47

Datering: 1829

Tenaamstelling: I. Schaly / A.G. Wonder

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: Rustplaats/ van/ Isaac Schaly/ en zijne Echtgenoot/ Anna Geertruida Wonder/ Ao 1829

Figuratieve motieven/symboliek: klassieke rouwvaas, laurierblad

Decoratieve motieven: op de zerk een verheven reliëf van een sokkel met tekstplaat waarop een klassieke rouwvaas met afhangende lauwergrillande staat

Overige bijzonderheden: de zerk is genummerd 156

Waardering

Kunst-, funerair- en cultuurhistorisch: van regionaal belang als grafzerk uit het tweede kwart van de 19de eeuw, versierd met een voorstelling van een sokkel waarop een klassieke rouwvaas staat met afhangende lauwergrillande; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Historisch: van regionaal belang vanwege Isaac Schaly als grootgrondbezitter, schout en

burgemeester

De familie Schaly was grootgrondbezitter in Jutphaas; Anna Geertruida Wonder overleed in 1829, Isaac Schaly in 1844. Isaac was eerst schout van Jutphaas (1814 tot 1825) en vervolgens burgemeester tot aan zijn dood in 1844, zijn opvolger was Gijsbertus van Dorssen (1844-1851)

Grafnummer: F53
Datering: z.j. (1837, eerste begraafing vermoedelijk 1848)¹
Tenaamstelling: De Geer van Oudegein
Materiaal: hardsteen
Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven
Decoratieve motieven: tekstvlak met uitgespaarde kwart- en halfroondjes
Waardering
Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als grafstede uit het tweede kwart van de 20ste eeuw voor een adellijke familie, ter compensatie van een graf in de kerk; voorts vanwege het mooi vormgegeven tekstvlak en dito belettering
Historisch: van provinciaal belang vanwege de verdiensten van deze invloedrijke adellijke familie

Jan Jacob de Geer van Oudegein (1784-1871) heer van Oudegein, getrouwd met Elisabeth S.J. Falck, kreeg in 1837 een grafkelder op de begraafplaats te Jutphaas als schade-loosstelling voor een grafruimte in de kerk; Elisabeth Falck overleed in 1848 en is hier begraven; de grafbedekking is vermoedelijk begin 20ste eeuw vernieuwd en is niet naar het oosten gericht

Grafnummer: F3
Datering: 1838
Tenaamstelling: J.F. Niermeijer
Materiaal: hardsteen
Grafische vormgeving: onderkast met schreef, verzonken
Teksten: ... overleden den 29 Januarij 1838/ in den ouderdom van 36 jaaren/ sederd Nov. 1826 Predikant Dezer Gemeente
Overige bijzonderheden: de zerk is genummerd no 91
Waardering
Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: gemeentelijk belang als zerk uit het tweede kwart van de 19de eeuw voor een plaatselijke predikant; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Grafnummer: F46
Datering: 1851
Tenaamstelling: J. Slijkhuis / M. Groen La Febre
Materiaal: hardsteen
Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken
Vers/teksten: Deez grafzerk/ moet het stof bedekken/ dat Jezus eens/ weer op zal wekken/ van/ Jannetje Slijkhuis/ huisvrouw van/ Mijndert Groen La Febre/ geb. te Amsterdam 17 Januari 1791/ overl. te Jutphaas 28 July 1851./ Mijndert Groen La Febre/ echtgenoot van/ Jannetje Slijkhuis/ geb. te Jutphaas 16 December 1801/ overl. te Amsterdam 28 October 1853/ Openbaringe 1 vers 13
Overige bijzonderheden: genummerd 157
Waardering
Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: gemeentelijk belang als zerk uit het derde kwart van de 19de eeuw, compleet met kort vers en bijbeltekst die verwijzen naar het christelijk geloof; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Grafnummer: F41
Datering: 1851
Tenaamstelling: C. Tijhoff
Materiaal: hardsteen
Grafische vormgeving: kapitalen en onderkast met schreef, verheven
Teksten: ... in den ouderdom van 72 jaren
Decoratieve motieven: tekstvlak met uitgespaarde kwartrondjes, van boven getoogd
Overige bijzonderheden: de zerk is genummerd 151
Waardering
Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als zerk uit het derde kwart van de 20ste eeuw met ingekaderd tekstvlak, gevarieerde handgehakte belettering en vermelding van de ouderdom van de overledene; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Grafnummers: E6, 8-25
F2, 6-10, 20-25, 28-31, 34-37

Datering: 19de eeuw'

In het oudste gedeelte van deze begraafplaats ligt een veertigtal kleine hardstenen zerken en graftegels. Voor zover van (familie)naam voorzien, zijn ze in de selectie opgenomen. De andere zijn alleen voorzien van een nummer. Gezien de notatie van de nummers dateren ze uit de 19de eeuw.

Waardering

Cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als 19de eeuwse onderdelen van het historische deel van deze begraafplaats, vooral vanwege de centrale ligging in het genoemde deel.

Grafnummer: F33

Datering: z.j. (vermoedelijk 1e helft 19de eeuw)

Tenaamstelling: Rijnhuizen

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: ingang der grafkelder/ van/ Rijnhuizen

Overige bijzonderheden: sluitsteen genummerd 110-111

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als sluitsteen voor een grafkelder uit de eerste helft van de 19de eeuw; voorts van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Historisch: van provinciaal belang als verwijzing naar het huis Rijnhuizen en zijn adellijke bewoner

Deze steen dekt(e) de grafkelder waarin mogelijk onder meer zijn bijgezet Jan Jacob de Geer van Rijnhuizen (1716-1819) en zijn vrouw Jeanne Agatha von Meinertzhagen (1770-1856), nog een Jan Jacob (1825-1884) en zijn vrouw H.E. Luden (1833-1867). De laatstgenoemde Jan Jacob was burgemeester van Vreeland en Nigtevegt tussen 1856-1858

Grafnummer: E7

Datering: z.j. (vermoedelijk 1853)

Tenaamstelling: J.H.W. Mecklenbroick

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken

Teksten: grafkelder/ van

Overige bijzonderheden: steen genummerd 165

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als sluitsteen voor een grafkelder uit het derde kwart van de 19de eeuw; voorts van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Johan Heinrich Wilhelm Mecklenbroick, ijzerverkooper, was afkomstig uit Hamm in Duitsland en overleed in 1853 in Jutphaas

Grafnummer: F27

Datering: z.j. (vermoedelijk 1864)

Tenaamstelling: Stormerdijk¹

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen zonder schreef, verzonken

Teksten: De dood is verslonden/ tot overwinning/
1 Cor. 15 vers 54

Overige bijzonderheden: zerk is genummerd
No 121, steen waarschijnlijk later vernieuwd

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:
gemeentelijk belang als graf voor adellijke
bewoners van Huize Stormerdijk, compleet met
bijbeltekst als verwijzing naar het christelijk
geloof; tevens van belang als onderdeel van het
historische deel van de begraafplaats

Historisch: van provinciaal belang als
verwijzing naar het buiten Stormerdijk en de
betekenis van sommige eigenaars voor de
provincie Utrecht

vermoedelijk zijn hier begraven W.H.P. baron van Utenhove (1777-1864) en zijn tweede vrouw; hij erfde Huize Stormerdijk in 1803, liet het oude huis slopen en herbouwen in 1809, overleed in 1864 op Stormerdijk; zijn tweede vrouw Louisa Maria Momma overleed in 1877; het huis werd in 1883 verkocht aan Hendrik G. Römer, deze was o.m. lid Provinciale en Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht, benoemd tot ridder in de orde van de Eikenkroon van Luxemburg en in die van de Nederlandse Leeuw, hij overleed in 1896 op Stormerdijk

Grafnummer: J3-5 en 18-20
Datering: z.j. (vermoedelijk derde kwart 19de eeuw)
Tenaamstelling: C of G. v.d. Voort
Materiaal: hardsteen
Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verzonken
Overige bijzonderheden: de steen is genummerd 192
Waardering
Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als zerk uit de tweede helft van de 19de eeuw; voorts van belang als onderdeel van het historische deel van deze begraafplaats

Grafnummer: F43
Datering: 1874
Tenaamstelling: W.J. Mijnlieff
Materiaal: hardsteen (zerk), marmer (plaquette)
Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven
Figuratieve motieven/symboliek: lauwerkrans met strik (plaquette)
Decoratieve motieven: tekstvlak met uitgespaarde kwartrondjes in de hoeken en boven en onder getoogd (zerk); leesteken (plaquette)
Accessoires: plaquette
Overige bijzonderheden: genummerd 204
Waardering
Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als zerk uit het derde kwart van de 19de eeuw, compleet met marmeren plaquette voorzien van fraaie lauwerkrans met strik; voorts van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

graf uitgegeven 1874

² Willem Jan Mijnlieff (steenbakker, hij en later zijn zoon waren van 1856-1937 eigenaars en bewoners van buitenplaats en steenbakkerij De Liesbosch). Willem Jan Mijnlieff is bijgezet in 1896, zijn vrouw (Maria Cornelia den Boer) in 1899

Grafnummer: F4

Datering: z.j. (vermoedelijk 1877)

Tenaamstelling: W. de Groot Wzn

Materiaal: hardsteen (zerk); marmeer (boek)

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Figuratieve motieven/symboliek: olijftak

Accessoires: opengeslagen boek met bijbelteksten

Overige bijzonderheden: kleine ovale steen

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:

gemeentelijk belang als zerk uit het derde kwart van de 19de eeuw, compleet met opengeslagen boek van marmeer met bijbelverzen als verwijzing naar het christelijk geloof; voorts van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Willem de Groot Wzn was getrouwd met Janna W. Westbroek, in 1877 overleed een dochter die vermoedelijk als eerste in het familiegraf is bijgezet; Willem overleed in 1919

Grafnummer: E4

Datering: 1877 / 1880

Tenaamstelling: P. Ooykaas / G.J. Teljer¹

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef en onderkast zonder schreef, verheven, ooit gezwart

Teksten: Openb: 14 vers 10

Decoratieve motieven: tekstvlak boven met accoladebogen; leestekens

Overige bijzonderheden: zerk genummerd 204

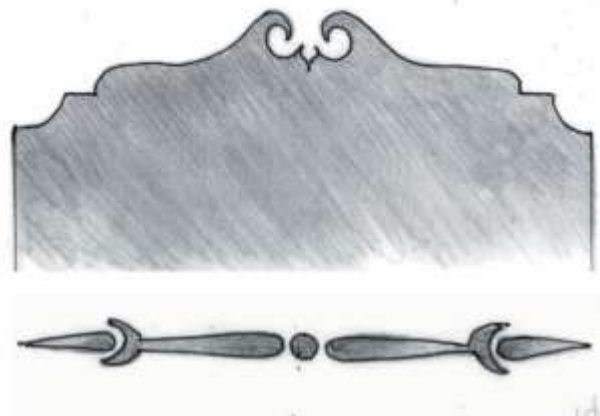
Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:

gemeentelijk belang als zerk uit het vierde kwart van de 19de eeuw met een fraai gevormd tekstvlak waarin een verwijzing naar een tekst uit het bijbelboek Openbaringen; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Historisch: mogelijk van gemeentelijk belang vanwege de verdiensten van Dr G.J. Teljer

Petronella Ooykaas was de echtgenote van de in 1880 eveneens in dit graf bijgezette Dr G.J. Teljer med. doctor, heel- en verloskundige. Teljer werd in 1824 in Jutphaas aangesteld als vroedmeester en geneesheer en een jaar later als dorspschirurgijn

Grafnummer: F12

Datering: 1878

Tenaamstelling: A.A.R. Idenburg

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Decoratieve motieven: gevarieerde boogvormen bovenkant tekstvlak; leesteken

Overige bijzonderheden: in dit graf is ook bijgezet E.J. Idenburg, arts te Jutphaas overleden 1903 **Waardering**

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als zerk uit het vierde kwart van de 20ste eeuw, voorzien van een tekstvlak met gevarieerde boogvormen en een leesteken; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Historisch: mogelijk van gemeentelijk belang vanwege de verdiensten van E.J. Idenburg als arts

Grafnummer: D24

Datering: 1887

Tenaamstelling: H.B. Noorda

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven en onderkast cursief

Teksten: predikant; Geen dorre cel trekke 't weenend oog,/ het volg den vlinder naar omhoog

Figuratieve motieven/symboliek: uitgehouwen medaillon met bloem en vlinder

Decoratieve motieven: tekstvlakken met uitgespaarde kwartrondjes in de hoeken

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als zerk voor een predikant uit het vierde kwart van de 19de eeuw, compleet met vers en medaillon met bloem en vlinder; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Historisch: mogelijk van gemeentelijk belang vanwege de verdiensten van H.B. Noorda als predikant

Noorda was van 1871-1887 predikant van de Hervormde Gemeente te Jutphaas

Grafnummer: F11

Datering: 1891

Tenaamstelling: J. Berghege

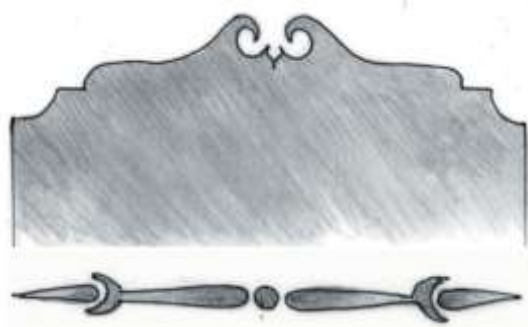
Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Decoratieve motieven: tekstvlak met aan bovenzijde gevarieerde boogvormen; leesteken

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als voorbeeld van een zerk uit het vierde kwart van de 19de eeuw, compleet met tekstvlak met gevarieerde boogvormen en leesteken; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Grafnummer: D34

Datering: z.j. (vermoedelijk 1899)

Tenaamstelling: D. de Vor Hz

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met schreef, verheven

Teksten: Familiegraf/ van/

Figuratieve motieven/symboliek: eikelkrans

Decoratieve motieven: tekstvlak met halfrond cirkeltje midden boven

Accessoires: eikelkrans

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als voorbeeld van een zerk uit het laatste kwart van de 19de eeuw, met een fraai gehakte verheven belettering en een eikelkrans als verwijzing naar de eeuwige kringloop en onsterfelijkheid; tevens van belang als onderdeel van het historische deel van de begraafplaats

Dirk de Vor Hz trouwde in 1893 met de 20-jarige Jannigje van Veldhuizen; in 1899 werd een doodgeboren kind waarschijnlijk als eerste bijgezet; Dirk overleed in 1926

Grafnummer: F32

Datering: 1926

Tenaamstelling: C. Atkinson

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met en zonder schreef, verheven en cursief

Teksten: Marcus 14: 8

Decoratieve motieven: tekstvlak met gevarieerde boogvormen

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch:
gemeentelijk belang als voorbeeld van een zerk uit het tweede kwart van de 20ste eeuw, met een tekstvlak met gevarieerde boogvormen en een bijbelvers als verwijzing naar het christelijk geloof; tevens van belang als onderdeel van deze begraafplaats

Stèles

Grafnummer: D5

Datering: 1911

Tenaamstelling: M.W. Smit-Buddingh

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen met en zonder schreef, verheven, gezwart

Figuratieve motieven/symboliek: eikenblad

Decoratieve motieven: lijnwerk, geometrische motieven

Waardering

Funerair- en cultuurhistorisch: van gemeentelijk belang als stèle uit het eerste kwart van de 20ste eeuw, vanwege de gotische boogvorm, de mooi gedetailleerde en gevarieerde belettering, de symboliek in de vorm van eikenblad dat verwijst naar kracht en onsterfelijkheid en de decoratieve motieven; tevens van belang als onderdeel van deze begraafplaats

Grafnummer: D44

Datering: 1940

Tenaamstelling: G.C. Clever

Materiaal: hardsteen

Grafische vormgeving: kapitalen zonder schreef, verheven

Teksten: Es ist bestimmt in Gottes Rat/ Dasz man vom Liebsten was man/ hat musz scheide(n)

Figuratieve motieven/symboliek: palmtak

Waardering

Funerair-, religieus- en cultuurhistorisch: gemeentelijk belang als stèle uit het tweede kwart van de 20ste eeuw, vanwege de strakke vormgeving afgeleid van de nieuwe zakelijkheid, de bijpassende belettering en de tekst die naar het christelijk geloof verwijst; tevens van belang als onderdeel van deze begraafplaats

dit moet Karl Gustav Clever zijn, geboren in Pruisen

Lijst geselecteerde graftekens

gerangschikt op volgorde van (vermoedelijke) ouderdom

<i>jaar</i>	<i>grafnr(s)</i>	
ca 1450 / ca 1562	F52	J. Proeys / De Wael van Vronestein
1615	F49	N. Malapert
16.		onleesbaar
1775	F5	C. Schalijs / E de Waal
1803	K1	B. de Geer / J.G.B. van Vianen
1804	F26	P.J. Simons van Eupen
z.j. (1816*)	F1 (?)	Gerrit Schaly
1829	F47	I. Schaly / A.G. Wonder
z.j. (1834* / 1869*)	E1 en 14	P. van den Broeke
z.j. (1837 uitgifte graf)	F53	De Geer van Oudegein
1838	F3	J.F. Niermeijer
z.j. (19de eeuw*)	E6, 8-25	kleine zerken z.n. & z.j.
	F2, 6-10-20-25	kleine zerken z.n. & z.j.
	F28-31, 34-37	
z.j. (1ste helft 19de eeuw*)	F33	Rijnhuizen
1851	F46	J. Slijkhuis / M. Groen La Febre
1851	F41	C. Thijhoff
z.j. (1853*)	E7	J.H.W. Meeklenbroick
z.j. (kort na 1853*) / 1945	E2	erven G. van Dorssen / J. van Dorssen
z.j. (1864*)	F27	Stormerdijk
z.j. (1873*)	F42	Cockuijt
z.j. (3de kwart 19de eeuw*)	J3-5 en 18-20	G. v.d. Voort
1874	F43	W.J. Mijnlieff
z.j. (1877*)	F4	W. de Groot Wzn
1877 / 1880	E4	P. Ooykaas / G. Teljer
1878	F12	A.A.R. Idenburg
1887	D24	H.B. Noorda
1891	F11	J. Berghege
z.j. (1898*) / 1951	F51 en F50	G. van den Broeke & J. Alberda / H. Alberda
z.j. (1899*)	D34	D. de Vor Hz
1902	D54	G. Kersbergen
z.j. (1902*)	F48	Rijnhuizen
1911	D5	M.W. Smit-Buddingh
1926	F32	C. Atkinson
1940	D44	G.C. Clever
1945	A1-4	oorlogsgraf

* vermoedelijke datering

Motivatie en samenvatting

Criteria

De waardering van de graftekens is gebaseerd op criteria van kunsthistorische, funerairhistorische en religieushistorische aard. Daarnaast is, voor zover uit de inscripties valt op te maken, melding gemaakt van graven van mogelijk historisch belang, d.w.z. van personen die van historische betekenis kunnen zijn geweest. Dat kan zowel gemeentelijk belang betreffen als in groter verband. Of graven van historische betekenis zijn, is ter beoordeling van de gemeente.

Het kunsthistorisch aspect omvat de vormgeving in een bepaalde stijl (vormtaal) zoals neoclassicisme, Jugendstil, art déco, nieuwe zakelijkheid en dergelijke.

Het funerairhistorisch aspect omvat onder meer de ouderdom, de grafische vormgeving, de figuratieve motieven en symboliek, de decoratieve motieven, de teksten of verzen, de detaillering en accessoires (bij het monument behorende toegevoegde delen zoals fotoportretten).

In motieven, teksten of verzen schuilt tevens een cultuurhistorisch belang, want deze geven inzicht in de manier waarop men in de toenmalige maatschappij omging met de dood, alsmede inzicht in de toenmalige geloofsbeleving en het taalgebruik.

Het religieushistorische aspect omvat de verwijzingen naar het geloof, in teksten, in symboliek (zoals kruis en palmtak) of in toevoegingen als corpus, Christuskop of engelen. Voor de historische waarde is het belang van de overledene voor de gemeenschap doorslaggevend, dat belang kan plaatselijk zijn, maar ook van hogere orde. Oorlogsgraven zijn van nationaal (Nederlandse oorlogsgraven) of internationaal (geallieerde oorlogsgraven) historisch belang.

Het cultuurhistorisch belang tenslotte ligt in de wijze waarop de graftekens op de begraafplaats uiting geven aan de omgang met de dood door de tijd heen.

Graftekens zijn bovendien van belang voor genealogen.

Samenvatting

De algemene begraafplaats op het Kerkveld ligt op een cirkelvormige verhoging. Aan de rand van het kerkhof staat het baarhuisje - een restant van de toren van de in 1820 afgebroken 12de eeuwse kerk. Met het Kerkveld vormt de begraafplaats de oude kom van het dorp Jutphaas.

De oudste grafstenen die zijn aangetroffen dateren uit de 15de eeuw (Proeys ca 1450), 17de eeuw (Malapert 1615 en naamloos 16..) en 18de eeuw (C. Schalijs/E. de Waal). Circa 30% van de grafstenen is ouder dan 1900, daaronder ook begrepen de kleine zerken en graftekens die vaak alleen een nummer dragen. Uit de eerste helft van de 20ste eeuw dateert 25% van de monumenten, de overige 45% is van na 1950.

De vroegere kerk was naar het oosten gericht, zoals dat ook bij de zerken in de kerkvloer het geval is geweest. Bij de meeste graftekens op de begraafplaats is dat niet (meer) het geval. In plaats van met het hoofdeinde naar het westen ligt het overgrote deel van de 19de eeuwse stenen met het hoofdeinde naar het oosten. Veel stenen zullen niet meer op hun oorspronkelijke plek liggen en wellicht zijn sommige bijbehorende graven geruimd. De stenen die ouder zijn dan 1819 /1820 moeten afkomstig zijn uit de vroegere kerk en liggen mogelijk nog op de oorspronkelijke plek, waarvoor ook pleit dat deze zerken naar het oosten gericht zijn. Het betreft de grafstenen van Proeys/De Wael van Vronestein (F52 ca 1450), Malapert (F49 1615), Cornelis Schalijs (F5 1775), Barthold de Geer (K1 1803), Simons van Eupen (F26 1804) en Gerrit Schaly (F1 ca 1816).

Het grote aantal monumenten - vooral zerken en tombes, al dan niet met hekwerken - dat ouder is dan 1900 geeft een goede impressie van het karakter van een 19de eeuwse begraafplaats. De cultuurhistorische waarde wordt versterkt door de ligging in het historische hart van Jutphaas op een cirkelvormige verhoging, en door de

aanwezigheid van het overblijfsel van de toren van de Middeleeuwse kerk - thans baarhuis.

Het accent van de selectie ligt derhalve op het gedeelte waar de oudste monumenten liggen, daterend van de 15de tot en met de 19de eeuw. Daartoe behoren ook de kleine vierkante zerken zonder naam of datering die gezien de notatie eveneens uit de 19de eeuw stammen. De meeste daarvan zijn uiterlijk niet bijzonder, maar vooral cultuurhistorisch gezien van belang vanwege de centrale ligging op het oudste gedeelte van deze begraafplaats. Er liggen ook nog enkele grote zerken zonder naam of datering (met name F44 en F45 tussen Slijkhuys en Mijnlieff) die waarschijnlijk 19de eeuws zijn, maar eventuele nieuwe gelijksoortige hardstenen zerken op deze plek zullen het 19de eeuwse beeld niet ingrijpend verstoren. Datzelfde geldt voor de nummers D60 en D61

De selectie omvat de 15de eeuwse gotische zerk met randschrift en heraldiek van Proeys/De Wael van Vronestein die na enige omzwervingen in Jutphaas terecht kwam. Alsmede de renaissance zerk van Malapert met randschrift, doodssymboliek en heraldiek uit 1615 en voorts de zerken van invloedrijke families als De Geer van Oudegein en Schalijs, alsmede zerken van de invloedrijke bewoners van kastelen of buitenplaatsen zoals Plettenburg, Vronestein, Oudegein, Rijnhuizen, De Bongenaar en Stormerdijk. Ook de van Latijnse inscripties voorziene zerk van drie geestelijken, onder wie Simons van Eupen (1804), behoort tot de selectie.

De bovengenoemde objecten stijgen boven het gemeentelijk belang uit: de zerken van Proeys/De Wael van Vronestein, Malapert en Van Eupen zijn van landelijk belang (kunst-, religieus-, funerairhistorisch, cultuurhistorisch en historisch).

De grafstenen van andere adellijke of invloedrijke families (onder wie Barthold de Geer, Schalijs, De Geer van Oudegein, De Geer van Rijnhuizen en de eigenaars van Stormerdijk) zijn van provinciaal dan wel van regionaal historisch belang.

De zerk van Isaac Schalijs (1829) is mede van regionaal kunst-, funerair- en cultuurhistorisch belang vanwege de klassieke vormgeving van de afbeelding op de steen. Het ensemble van twee hekwerken met zerken en vazen (Van den Broeke/Albarda) is van regionaal funerair- en cultuurhistorisch belang.

De overige objecten zijn van gemeentelijk belang, funerair- en/of religieushistorisch en cultuurhistorisch. Sommige daarvan hebben fraai gedecoreerde tekstvlakken (o.a. Idenburg 1878, Kersbergen 1902, een vers (Slijkhuys 1851, Ooykaas 1877, Noorda 1887, Clever 1940), of decoratieve motieven of symboliek (o.a. Van Dorssen 1853, Noorda 1887, Kersbergen 1902, Smit-Buddingh 1911, Atkinson 1926). Andere hebben bijzondere hekwerken (Cockuijt ca 1873, Van den Broeke/Albarda ca 1898) of accessoires (Mijnlieff 1874, De Groot ca 1877, Van den Broeke/Albarda ca 1898).

Het begraafplaatsterrein heeft een landelijk cultuurhistorisch belang vanwege de overblijfselen van een vroegmiddeleeuwse kerk op een zichtbare verhoging en vanwege de vondst van onder andere een tufstenen doods-kist uit de vroege Middeleeuwen en fragmenten van aardewerk

Het landelijk cultuurhistorisch belang wordt versterkt door de aanwezigheid van grafmonumenten uit de 15de, 17de, 18de en 19de eeuw, deels van telgen van families die door de eeuwen heen hun invloed hebben doen gelden in Jutphaas en ver daarbuiten.